

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue

Vastaajatahon virallinen nimi

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Marjukka Manninen

marjukka.manninen@ras.fi

050-39 000 66

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Yhtymähallitus 23.9.2020

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Esitys vähentäisi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuussa olevat tahot 21:een. Maakunnan kokoisella järjestäjällä olisi hyvin suunniteltuna paremmat edellytykset järjestää palvelut siten, että väestön terveys- ja hyvinvointierot kaventuvat ja palvelujen yhdenvertainen saatavuus voidaan turvata pirstaleista järjestelmää paremmin. On kuitenkin erittäin tärkeää ymmärtää ja ottaa huomioon, että eri kunnat, alueet ja maakunnat ovat keskenään ja sisäisestikin hyvin erilaisia väestöpohjaltaan niin ikärakenteen, tulo- ja koulutustason kuin palvelutarpeensakin suhteen. Myös alueen elinvoima maankäyttöineen ja erityisesti sen elinkeinorakenne ja työpaikkatarjonta

vaikuttavat vahvasti väestön hyvinvointiin ja palvelutarpeeseen sekä palveluiden kysyntään ja kohdentumiseen. Erityisesti harvemmin asutulla alueella palveluiden saatavuudessa ja saavutettavuudessa on eroja ja niitä tulee olemaan jatkossakin riippumatta uudistuksen mallista. Kuitenkin, kun uudistus lähtee siitä, että näitä eroja pyritään tasaamaan, tulisi mallin aidosti myös tehdä se.

Erityisen tärkeänä tekijänä erojen tasaamisen näkökulmasta on rahoituksen kohdentaminen ja toisaalta nimenomaan arkiset, lähellä saatavilla olevat palvelut ja niiden sujuvuus. Uudistuksen tavoitteet ovat hyvät. Kuitenkin uudistus näyttäytyy ainakin tässä vaiheessa varsin erikoissairaanhoidon painotteisena ja painotusta peruspalveluiden kehittämiseen ja erityisesti tärkeään perustason terveydenhuollon, sosiaalitoimen ja ennakoivan hyvinvointityön on haastava nähdä. Myös asukkaiden ja asiakkaiden hyvinvoinnin näkökulmasta olennainen integraatio kunnan muihin toimintoihin on varsin ohut.

Sote-maakuntauudistus on erittäin laaja ja merkittävä sosiaali- ja terveystalouden uudistus. Mallin tulee ottaa huomioon nykytila ja sen aiheuttamat mahdollisuudet ja haasteet. Esimerkiksi yksisilmäinen monituottajuuden minimointi voi johtaa paikoin mahdottomaan, tehottomaan ja erittäin kalliiseen kokonaisuuteen sekä yhtäältä palveluiden saatavuuden ja toisaalta päällekkäisyyden ongelmiin.

Uudistuksen valmistelu ja toimeenpano edellyttävät merkittävää lisärahoitusta muutostalouteen. Käynnistynyt valtion rahoittama hanketyö tukee osaltaan valmistelua, mutta se ei ole riittävä. Erityisesti palkkojen harmonisointi ja ICT-kustannukset tulee arvioida realistisesti ja korvata täysimääräisesti.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Pelastustoimen uudistuksen tavoitteet ovat kannatettavia. Esitys mahdollistaa pelastustoimen palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden ja vaikuttavuuden kehittämistä erityisesti valtakunnallisella tasolla. Pelastustoimen järjestämisessä on nykyisellään suuria alueellisia eroja sekä toiminnallisesti että tuottavuuden näkökulmasta. Toteutuessaan uudistukseen liittyvät ohjausmekanismit mahdollistavat pelastustoimen kehittämisen yhdenmukaisempaan

ja kansallisella tasolla tuottavampaan suuntaan. Uudistus myös mahdollistaa nykyistä paremmin valtakunnallisen ja alueellisen yhteistyön pelastustoiminnan eri osa-alueilla. Uudistukset tulee kuitenkin ottaa riittävästi huomioon palo- ja pelastustoimen saatavuuteen ja vasteaikoihin liittyvät turvallisuuteen ja elinvoimaan liittyvät näkökulmat. Samoin rahoituksen tulee olla riittävä.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Sote-maakunnan ylimmän päätöksentekuelimen, sote- maakuntavaltuuston, valinta suorilla vaaleilla vahvistaa hallinnon kansanvaltaisia piirteitä. Äänioikeuden lisäksi asukkailla olisi äänestys oikeus sote-maakunnan kansanäänestyksissä. Lisäksi asukkailla ja palvelujen käyttäjillä olisi oikeus osallistua ja vaikuttaa sote-maakunnan toimintaan tekemällä aloitteita, järjestää keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia, asukasraateja sekä osallistua palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen. Maakuntahallituksen tulee lisäksi asettaa sote- maakunnan vaikuttamistoimielimet. Maakunnan tulee myös turvata eri väestö- ja sidosryhmien tiedonsaanti sen toiminnasta. Näin ollen rakenteellisesti riittävä demokratia toteutuu.

On kuitenkin tärkeää ja demokratian toteutumisenkin kannalta olennaista, että sotejärjestelmän ohjausmallin on oltava selkeä, pitkäjänteinen ja johdonmukainen. Eri ministeriöistä tuleva ohjaus tulee olla yhdenmukaista ja yhteensovitettua. Se ei voi olla esimerkiksi laadun, mitoituksen ja rahoituksen suhteen ristiriitainen tai mahdoton toteuttaa. Sen tulee myös ottaa huomioon toimintaympäristö ja sen heterogeenisyys. Itsenäisellä maakunnalla tulee olla aito päätöksentekovalta, -mahdollisuus ja -kyky sekä motivaatio ohjaukseen ja toteutukseen. Aito päätöksentekovalta myös motivoi ja sitouttaa osallistumaan.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä pääosin [Riippuu kuitenkin ohjausjärjestelmän johdonmukaisuudesta ja onnistumisesta. Valtionohjauksen määrä ja rahoitus tällaisenaan kaventaa liian paljon toimintamahdollisuuksia.]

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

kyllä pääosin

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

kyllä pääosin [Kuitenkin se, missä määrin aidosti voidaan päättää ja vaikuttaa ratkaisevat demokratian toimivuuden.]

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin [Onnistumisen kannalta on olennaista, että ohjaus on yhdenmukaista ja yksikanavaista. Tavoitteet/vaateet eivät voi olla ristiriidassa rahoituksen kanssa. Johdonmukaisuus ja riittävän pitkälinjaisuus ovat tärkeitä. Sote-maakuntien rahoitus tulisi perustua ensisijaisesti palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin. Asukaslukua painottava rahoitusmalli olisi korkean sairastavuuden maakunnassa katastrofaalinen ja merkitsisi sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamisen heikkenemistä.]

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

kyllä pääosin [Sote-maakunnan riskinä on jo meneillään olevien ja tulevien vuosien suuri investointitarve, joka tulisi rahoittaa pitkäaikaisin lainoin annetun lainanottovaltuuden rajoissa. PohjoisPohjanmaalla tulevaisuuden sairaalahanke ja sosiaali- ja terveyspalvelujen perusparannus ja korjausvelka on suuri. Investointisuunnitelmassa tulisi huomioida maakunnalliset erityispiirteet ja tavoite peruspalvelujen vahvistamiseen ja siihen tarvittavaan joko fyysiseen tai sähköiseen infraan. Kiinteistöjen käytön ja korvausten osalta ei voida mennä tilanteeseen, jossa siirtymäkauden jälkeen ne jäävät käyttämättöminä kuntien tai muiden organisaatioiden kannettavaksi. Uudistus ei saa kurjistaa kuntataloutta entisestään.]

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä pääosin [Ehdotettu vahva valtionohjaus on osin ristiriidassa sote-maakuntien järjestämisvastuun toteuttamisessa. Sote-maakunnan valtuustolla tulee olla tosiasiallinen ja autonominen päätöksenteko-oikeus esim. palvelustrategiassaan tehdä valintoja oman palvelutuotannon, Lausuntopalvelu.fi 9/37 ostopalvelujen, palvelusetelien ja vuokratyövoiman käytössä (monituottajamalli). Rakennemuutoksen tulee mahdollistaa alueellisten sote-maakuntien innovatiivisten, asiakaslähtöisten ja kustannustehokkaiden ratkaisujen toteuttaminen. Yleislain tulee olla selkeä ja ehdotetussa sote-lainsäädännössä tulisi varmistaa, ettei erityislakeihin jää päällekkäistä sääntelyä, joka aiheuttaisi lainsäädännön soveltamiselle haasteita.]

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

kyllä pääosin [Rahoitus- ja ohjausmallit ratkaisevat. Myös tarvittava osaaminen ja henkilöstön riittävyys eri puolilla maata ja maakuntaa ovat olennaisia.]

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

ei pääosin [Lakipakettia on valmisteltu vahvasti ministeriövetoisesti sekä jossain määrin sairaanhoitopiirejä ja isoja kaupunkeja kuullen. Perusterveydenhuollon ja erityisesti sosiaalitoimen näkökulmien huomioon ottaminen on valitettavan puutteellinen. Tämä jättää turhan paljon tulkinnan varaa ja epä tietoisuutta. Palveluiden porrastus, lähipalveluina tuotetut palvelut sekä jalkautuva erikoissairaanhoito on määriteltävä tarkemmin. Mallin on oltava myös näihin ratkaisuihin taloudellisesti kannustava. Uudistuksen ollessa liian vahvasti erikoissairaanhoitovetoinen, se tuottaa ratkaisuja, jotka ovat potentiaalisesti raskaita, jäykkiä ja kalliita. Tämä tulee helposti näkymään myös tietojärjestelmä ratkaisuisissa. Erityishuolena on myös kuntaintegraation puutteet sekä aidot kannusteet ennaltaehkäisevään hyvinvointityöhön. Joustamattomasti toimiva integraatio medikalisoi ongelmat, tekee palvelupoluista katkonaiset ja ei kannusta kynnyksittämiin, monikanavaisiin ja helposti lähestyttäviin, kokonaisvaltaisiin palveluihin. Erityistä huomiota tulee kiinnittää kuntien ja sotemaakunnan yhteistyömalleihin ja sisältöön kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Asukkaat ja asiakkaat ovat edelleenkin yhteisiä ja kokonaisvaltaisia palveluiden järjestäjästä huolimatta.]

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei pääosin [Hallitun siirtymisen ja monipuolisen palveluiden järjestämisen ja tuottamisen näkökulmasta vahvan järjestäjän vielä suurempi korostaminen olisi toivottavaa.]

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei [Monituottajuuden kokonaisuus on käsiteltävässä mallissa täysin vastakkainen kuin edellisessä sotemallissa. Uudistuksen tavoitteiden täyskäännökset johtavat yhteiskunnan, järjestäjä- ja eteenkin tuottajaorganisaatioiden kannalta kestävämpiin tilanteisiin. Valmistautuminen eri malleihin on jo nyt kaventanut tuotantojärjestelmää sekä johtanut talouden ja yhteiskunnan toimivuuden kannalta päällekkäisyyksiin, tehottomuuteen ja tilanteisiin, jossa kaikilta osin tiettyjä palveluita ei ole saatavana kattavasti ympäri maakuntaa ja joissain maakunnan osissa niistä on ylituotantoa. Hallittu monituottajuus, jota vahva järjestäjä ohjaa ennakoivasti ja johdonmukaisesti on vaikuttavin, tehokkain ja ylipäättänsä palvelut mahdollistava. Se antaa myös asiakkaille valinnanvaraa ja vapautta. Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä on kaikkein huolestunein kirjauksista, jotka liittyvät luvanvaraisen päivystyksen jatkumisen mahdollisuuksiin ja sitä rajoittaviin tekijöihin. Esityksessä olevat rajoitukset ostopalveluiden osalta sekä edellytys, että ostopalvelut on kaikin osin korvattavissa omalla toiminnalla, voivat johtaa tilanteeseen, jossa Raahen seudun tällä hetkellä erittäin hyvällä toimintamallilla järjestetty perustason päivystys ei enää onnistuisi. Laki määrittelee, että hankittavien palvelujen olisi oltava sisällöltään, laajuudeltaan ja määrälliseltä osuudeltaan sellaisia, että sote-maakunta pystyy huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämisvastuunsa asianmukaisesta toteuttamisesta ja että ostopalveluina ei saisi hankkia sosiaalipäivystystä ja terveydenhuollon ympärivuorokautista yhteispäivystystä. Jos tämän katsotaan tarkoittavan myös luvanvaraista yleistason päivystystä, on Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä ja koko päivystysjärjestelmä maanlaajuisestikin pulassa. Tämä johtaa päivystysaikaa kohtuuttoman pitkiin ajomatkoihin, palveluiden saamisen vajeeseen ja jopa vaaratilanteisiin. Mahdolliset rajoitukset

voivat potentiaalisesti vaarantaa myös vuodeosastohoidon. Jos päivystykseen saisi käyttää vain virkalääkäreitä, tällä hetkellä varsin monipuolinen ja laadukas virka-ajan lääkäripalvelu vaarantuisi merkittävästi. Virkalääkärit eivät ole valmiita, eivätkä halukkaita laajamittaiseen päivystykseen, joka tämänkokoisessa yksikössä kuormittaisi tarpeettoman paljon ja johtaisi myös epätarkoituksenmukaiseen eri alojen lääkäreiden käyttöön päivystyksessä ja toisaalta puutteeseen virka-aikaan. Tällä hetkellä Raahen hyvinvointikuntayhtymän sairaalan on koettu olevan monipuolinen, kehittävä ja uran tiettyyn vaiheeseen optimaalinen työpaikka. Joustavin ratkaisuin olemme onnistuneet saamaan erinomaisen asiantuntijuuden käyttöömmä ja kattavat palvelut alueemme asukkaille lähipalveluna. Virka-ajan toiminnot hoidetaan siis tällä hetkellä pääosin virkalääkärein ja virka-ajan ulkopuolinen päivystys on ulkoistettu.]

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

ei pääosin [Kuvatussa mallissa on ristiriitaisuuksia erityisesti hankintalakiin.]

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä pääosin

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

kyllä pääosin

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä on kaikkein huolestunein kirjauksista, jotka liittyvät luvanvaraisen päivystyksen jatkumisen mahdollisuuksiin ja sitä rajoittaviin tekijöihin. Kuvatut rajoitukset ostopalveluiden osalta sekä edellytys, että ostopalvelut on kaikin osin korvattavissa omalla toiminnalla, voivat johtaa tilanteeseen, jossa Raahen seudun tällä hetkellä erittäin hyvällä toimintamallilla järjestetty perustason ympärivuorokautinen päivystys ei enää onnistuisi. Laki määrittelee, että hankittavien palvelujen olisi oltava sisällöltään, laajuudeltaan ja määrälliseltä

osuudeltaan sellaisia, että sote-maakunta pystyy huolehtimaan kaikissa tilanteissa järjestämisvastuunsa asianmukaisesta toteuttamisesta ja että ostopalveluina ei saisi hankkia sosiaalipäivystystä ja terveydenhuollon ympärivuorokautista yhteispäivystystä. Jos tämän katsotaan tarkoittavan myös luvanvaraista yleistason päivystystä, on Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä ja koko päivystysjärjestelmä maanlaajuisestikin pulassa. Tämä johtaa päivystysaikaa kohtuuttoman pitkiin ajomatkoihin, palveluiden saamisen vajeeseen ja jopa vaaratilanteisiin. Mahdolliset rajoitukset voivat potentiaalisesti vaarantaa myös vuodeosastohoidon.

Mikäli ympärivuorokautinen päivystysjärjestelmä purkautuisi resurssivajeen vuoksi, olisi sillä vääjäämättä suora vaikutus kolmen osastomme (os. 3 päivystysosasto, os. 5 yleislääketieteen osasto sekä os. 6 kuntoutus- ja saattohoito-osasto) toimintoihin ja siihen potilasmateriaaliin, mitä pystyisimme paikallisesti hoitamaan. Näin ollen päivystyspotilaiden kuorma siirtyisi merkittävässä mittakaavassa Oulun seudun yhteispäivystykseen. Perussairauksien osastohoidon siirtyminen Yliopistolliseen sairaalaan nostaisi myös palveluiden kustannuksia merkittävästi.

Operatiivisen toiminnan loppuminen ja sen siirtäminen Oulun yliopistolliseen sairaalaan keskitysasetuksen myötä kavensi merkittävässä määrin toimintakenttäämme. Päivystys ja keskittämisasiasetuksen myötä kirurginen osasto (20 potilaspaikkaa) suljettiin ja anestesiassa tehtävät leikkaustoimenpiteet sekä anestesiassa tapahtuva hammashoito loppuivat. Nykyisen päivystysjärjestelmämme mahdollisen muuttamisen myötä osastotoiminta kutistuisi entisestään. Ympärivuorokautisen päivystyksen loppuessa potilasmateriaali muuttuisi hoivan suuntaan. Samanaikaisesti potilaiden mukana siirtyisi isompiin yksiköihin (oys) myös osaavaa henkilökuntaa. Tämä suuntaus ei tue sitä ajatusta, mikä on yliopistollisen sairaalan rooli nyt tai tulevaisuudessakaan. Perussairaudet tulee pystyä hoitamaan pääsääntöisesti julkisen perusterveydenhuollon yksiköissä, lähellä asiakkaita ja matalalla kynnyksellä kustannustehokkaasti. Jotta tämä on mahdollista, on hallittu monituottajamalli, joka mahdollistaa järkevän ja vahvan järjestäjän ohjaaman yksityisen ja kolmannen sektorin käytön palveluiden tuottajana, oltava todellinen vaihtoehto.

Nykyinen lääkäriresurssimme pystyy ylläpitämään tämänhetkisen toiminnan vaateet. Suuri osa virkalääkäriskunnasta tekee osa-aikaisuuksia ja mahdollisuudet päivystystyön tekemiseen ovat näiltäkin osin rajalliset. Päivystyskuorma kaatuisi pienelle lääkäripoolille, mikä taas vähentäisi päiväaikaisen lääkäriresurssin määrää muusta lakisääteisestä kiireettömästä toiminnasta mm. vastaanottopalvelut ja ehkäisevä terveydenhoito. Muutokset työaikajärjestelyihin ja lääkäreiden lepoaikoihin nykyisen lääkärisopimuksen puitteissa rajaavat ja hankaloittavat ennestään päivystyksen järjestämistä Raahen päivystystoiminnassa.

Jos päivystykseen saisi käyttää vain virkalääkäreitä, tällä hetkellä varsin monipuolinen ja laadukas virka-ajan lääkäripalvelu vaarantuisi merkittävästi. Virkalääkärit eivät ole valmiita, eivätkä halukkaita laajamittaiseen päivystykseen, joka tämänkokoisessa yksikössä kuormittaisi tarpeettoman paljon ja johtaisi myös epätarkoituksenmukaiseen eri alojen lääkäreiden käyttöön päivystyksessä ja toisaalta puutteeseen virka-aikaan. Tällä hetkellä Raahen hyvinvointikuntayhtymän sairaalan on koettu olevan monipuolinen, kehittävä ja uran tiettyyn vaiheeseen optimaalinen työpaikka. Joustavin ratkaisuin olemme onnistuneet saamaan erinomaisen asiantuntijuuden käyttöömme ja kattavat

palvelut alueemme asukkaille lähipalveluna. Virka-ajan toiminnot hoidetaan siis tällä hetkellä pääosin virkalääkärein ja virka-ajan ulkopuolinen päivystys on ulkoistettu.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

ei kantaa

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

ei kantaa

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

-

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä pääosin

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä pääosin

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savoon. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä pääosin

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

ei

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

ei [Soteorganisaatioilla on merkittävä kiinteistöomaisuus sekä mittava määrä kallista, toimintojen kannalta kriittistä irtaimistoa ja laitteistoa. Ne tulee kattaa täysimääräisesti.]

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien

palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei [Esitys sosiaali- ja terveystalouden hankintojen mitättömyydestä on ongelmallinen ja vaikeasti toteutettavissa. Parempi vaihtoehto olisi maakunnan mahdollisuus irtisanoa sopimus laissa säädetyin perustein järjestämisvastuun siirtymisen jälkeen kohtuullisella siirtymäajalla.]

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

ei [Sotemaakunnan toiminta esitetyn muotoisena on iso, monimutkainen ja erittäin moniin asioihin vaikuttava uudistus. Sen hallittu toteuttaminen on niin turvallisuuden kuin toiminnan onnistumisen näkökulmasta kriittinen asia. Uudistus vaatii valmistumisaikaa nimenomaan sen jälkeen, kun lait on saatu voimaan. Esitetty aikataulu on epärealistinen monelta osin. Toivottavasti liian kunnianhimoinen tai jopa epärealistinen aikataulu ei kaada uudistusta jälleen kerran.]

44. Voimaannpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaannpanolaista.

-

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin [Rahoituksen tulee jatkossakin olla palvelutarpeeseen sekä olosuhdetekijöihin perustuva. Sen tulee myös aidosti kattaa kustannukset, olla vakaa ja ennakoitavissa oleva. Muutokuluja ja erityisesti palkkaharmonisoinnista aiheutuvia kuluja ei ole arvioitu riittävällä tasolla. Niiden käsittely on uudistuksen kestävyysnäkökulmasta erittäin kriittistä ja tärkeää. Soteorganisaatioilla on merkittävä kiinteistöomaisuus sekä mittava määrä kallista, toimintojen kannalta kriittistä irtaimistoa ja laitteistoa. Ne tulee kattaa täysimääräisesti. Kiinteistöjen käytön ja korvausten osalta ei voida mennä tilanteeseen, jossa siirtymäkauden jälkeen ne jäävät käyttämättöminä kuntien tai muiden organisaatioiden kannettavaksi. Uudistus ei saa johtaa kuntatalouden kurjistumiseen entisestään. Myös alijäämien kattamisvelvoite ja ali-/ylijääämien siirtyminen maakunnalle on tehtävä tarkoituksenmukaisella, ennakoitavalla tavalla. Lakiesityksen

malli korostaa rahoituksen tarveperusteisuutta. Rahoituksen kriteerit ja painoarvot edellyttävät kuitenkin vielä kriittistä tarkastelua ja nykyistä luotettavampaa tietopohjaa ennen kuin niitä tulisi soveltaa maakuntien rahoituksen perustana.]

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannelta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnalla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei pääosin [Rahoituksen määräytymistekijät voivat muuttua periaatteessa vuosittain, joten rahoituslain ns. lopullisia vaikutuksia siirtymäajan jälkeen on alueellisesti vaikea arvioida. Kriteereiden joustavuuden hintana on rahoituksen tason ennustettavuuden heikkeneminen. Lisäksi on ennakoitavissa, että varsinkin niillä alueilla, joilla rahoituksen taso putoaisi nykyisestä, tullaan tekemään vahvaa vaikuttamistyötä asiaan liittyen. Lakiesitykset sisältävät kustannusten kasvun hillintään kannustavia elementtejä. Tähän liittyen maakuntien palvelutarpeen kasvu otettaisiin huomioon siihen määrään asti, että kustannusten vuosittainen nousu vastaa 80 prosenttia arvioidusta palvelutarpeiden kasvusta. Rahoituksen taso tarkistettaisiin vuosittain jälkikäteen vastaamaan toteutuneita tilinpäätöstietoja. Takautuva rahoituksen tarkistaminen kuitenkin tehtäisiin koko maan tasolla, joten rahoitusmalli ei ole yksittäisen maakunnan kannalta kustannusperusteinen. Malli on Pohjois-Pohjanmaan kannalta osin ongelmallinen. Lakiesitykseen sisältyvä seitsemän vuoden siirtymätasaus loiventaa muutoksen taloudellisia vaikutuksia eri maakunnissa. Siirtymätasaus kuitenkin Pohjois-Pohjanmaan osalta viivästyttäisi olennaisesti täysimääräiseen laskennalliseen rahoitukseen siirtymistä.]

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä pääosin [Sote-maakuntien rahoitus tulee perustua ensisijaisesti palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin. Asukaslukua painottava rahoitusmalli olisi korkean sairastavuuden maakunnassa katastrofaalinen ja merkitsisi sosiaali- ja terveystalouden turvaamisen heikkenemistä. Rahoituksen kriteerit ja painoarvot edellyttävät nykyistä luotettavampaa tietopohjaa, ennen kuin niitä sovelletaan sote-maakuntien rahoituksen perustana. Erityistä huomiota tulee kiinnittää väestötietojen ajantasaisuuteen, eri lähteiden samoja tietoja koskevien tietojen erilaisuuteen ja niiden yhtenäistämiseen ja kokonaisuudessaan sosiaalihuoltoa tietosisältöihin. Lakiesityksessä on todettu, että tarvetekijöitä ja painokertoimia tarkistettaisiin vähintään neljän vuoden välein. Muutosvaiheessa, jossa kriteerien tietopohjaa luodaan, kriteerit tulisi tarkistaa 1-2 vuoden välein. Lisäksi ainakin tarvetekijöistä tuli säätää lakitasolla esitetyn asetuksella säätämisen sijaan.]

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

ei pääosin [Lakiesitykseen sisältyvä seitsemän vuoden siirtymätasaus loiventaa muutoksen taloudellisia vaikutuksia eri maakunnissa. Siirtymätasaus kuitenkin Pohjois-Pohjanmaan osalta viivästyttäisi olennaisesti täysimääräiseen laskennalliseen rahoitukseen siirtymistä.]

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei pääosin

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

ei pääosin [Ongelmia voi muodostua erityisesti maakunnissa mm. Pohjois-Pohjanmaa, jossa väestöpohjan ja palvelutarpeen muutokset ovat erittäin nopeassa muutosvaiheessa.]

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

-

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtiosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta 29 ja 30 §)?

ei pääosin

55. Ovatko valtiosuusstandardit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta)?

ei pääosin

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Uudistusta on ainakin tässä vaiheessa katsottu maakuntanäkökulmalla, kuntien näkökulma on jäänyt varsin heikoksi. Uudistus ei saa johtaa lopputulokseen, jossa kuntatalous vielä ennestäänkin heikkenee. Kun rahoitus pohjaa määritellään tulee rahoitus pohjaksi ottaa oikeat toteutuneet

kustannukset ei talousarviolukuja, jotka maakunnan toiminnoissa sisältävät merkittävän virhemahdollisuuden. Samoin rahoitus pohjaa laskettaessa tulee ottaa huomioon erikoistilanteet, erityisesti vuonna 2020 ja ainakin 2021 vaikuttava Koronatilanne poikkeuksellisine toimintoineen ja kustannuksineen.

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

ei pääosin

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä pääosin

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämismääräysten jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämismääräisy, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämismääräisy; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä pääosin

73. Pidättekö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä pääosin

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

kyllä pääosin

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

ei pääosin [Maakunnalla on oltava aito, oikea ja todellinen määräysvalta. Valtion tasolta tuleva ohjaus tulee olla strategisella tasolla ja sen on oltava yksikanavaista ja johdonmukaista.]

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

Arvioinnissa erityinen huomio tulee kiinnittää uudistuksen tavoitteiden toteutumisen seurantaan ja vaikutuksiin sekä yleensä tiedon luotettavuuteen ja sen läpinäkyvyyteen. Sen tulee myös olla vietyä ja jalostettuna sellaiselle tasolle, että maakunnat voivat hyödyntää sitä toiminnassaan ja sen kehittämisessä.

80. Onko uudistuksen muutuskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutuskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

Yleinen, valtakunnallinen arvio oli ja on liian yleispiirteinen. Pohjaksi tulee ottaa maakuntakohtaiset arviot. Ne tulee myös korjata syntyneellä ja syntyvällä korjausvelalla.

82. Näkemysenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

Osaajista on erittäin suuri pula jo nyt. Yhtäaikaa ja/tai liian nopealla aikataululla rysäytettävä muutos on tässä suhteessa fataali, johtaa ongelmiin, huonoihin ratkaisuihin sekä tarpeettoman suuriin kustannuksiin.

a) vuosina 2021-2022?

Osa ko. sopimuksista ovat ajallisesti vielä voimassa, jos mitätöityvät on omaksi tuotannoksi ottaminen pikaisesti ongelmallista lähes mahdotonta. Pitkällä aikavälillä rakennetun monituottajuusmallin taloudelliset ja rakenteelliset hyödyt menetettäisiin.

b) vuosina 2023-2024?

Osa ko. sopimuksista ovat ajallisesti vielä voimassa, jos mitätöityvät on omaksi tuotannoksi ottaminen pikaisesti ongelmallista lähes mahdotonta. Pitkällä aikavälillä rakennetun monituottajuusmallin taloudelliset ja rakenteelliset hyödyt menetettäisiin.

c) vuodesta 2025 alkaen?

Osa ko. sopimuksista ovat ajallisesti vielä voimassa, jos mitätöityvät on omaksi tuotannoksi ottaminen pikaisesti ongelmallista lähes mahdotonta. Pitkällä aikavälillä rakennetun monituottajuusmallin taloudelliset ja rakenteelliset hyödyt menetettäisiin.

a) vuosina 2021-2022?

Mahdolliset monimutkaiset irtisanomisneuvottelu-menettelyt, henkilöstön siirtymis- tai irtisanomismenettelyt. Korvausvaatimusten neuvottelut ja mahdolliset maksut.

b) vuosina 2023-2024?

Mahdolliset monimutkaiset irtisanomisneuvottelu-menettelyt, henkilöstön siirtymis- tai irtisanomismenettelyt. Korvausvaatimusten neuvottelut ja mahdolliset maksut.

c) vuodesta 2025 alkaen?

Mahdolliset monimutkaiset irtisanomisneuvottelu-menettelyt, henkilöstön siirtymis- tai irtisanomismenettelyt. Korvausvaatimusten neuvottelut ja mahdolliset maksut.

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

kyllä

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

?

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

Kyllä. Erityisesti palveluasumiseen liittyviä kiinteistöjä. Arvio tulee tehdä tarkalla tasolla. Mitätöinnit voivat johtaa alueellisesti sekä palveluiden vajeeseen että päällekkäisyyksiin joka tapauksessa äkilliset suunnanmuutokset aiheuttavat yhteiskunnallista tehottomuutta ja kustannuksia sekä erittäin hankalan tilanteen yrittäjille ja muille palveluntuottajille.

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntaudistuksen alueelliseen toteutukseen?

-

muuta, mitä?

Kattava tuki maakunnallisesti räätälöitynä ja täysmääräisesti rahoitettuna.

Valmistelut vievät kriittisiä ja hyvin rajallisia resursseja, jotka ovat pois nykytoiminnasta ja sen kehittämisestä. Toistuvat uudistuksen valmistelut myös turhauttavat ja kuormittavat. Ne ovat aiheuttaneet myös tarpeettoman suuren kehittämisen korjausvelan soteorganisaatioihin, sen toimintaan, palveluiden kehittämiseen, kiinteistöihin ja erityisesti kriittisiin tietojärjestelmiin sekä digitalisaation kehittymiseen aidosti muita toimintoja korvaavina, ehyinä palveluketjuina. Kun uudistuksen toteutuminen tuntuu olevan toistamiseen epävarmaa ja erityisesti aikataulullisesti muuttuva, olisi hyvä aidosti harkita sitä, että varsinaiset valmisteluhankkeet toteutettaisiin täysimääräisesti vasta, kun ainakin päälait on saatu voimaan.

Eri aikoina tehdyt valmistelutyöt ovat tuottaneet monipuolisen ja kattavan aineiston, joka on pienin päivityksin hyödynnettävissä varsin nopeastikin, eikä valmisteleva työ ilman aitoa valtakunnallista ja alueellista sitoutumista ja varmaa näkymää uudistuksen toteutumisesta tuo merkittävää lisäarvoa. Kehittämisrahat on hyvä suunnata siihen asti rehellisesti nykytilan päivittämiseen sekä toimenpiteisiin, jotka poistavat odottelun tuomaa korjausvelkaa nykyorganisaatioissa.

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

sotealue

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Pohjois-Pohjanmaa

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Erillinen lausunto.

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Manninen Marjukka
Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä